

Motion till riksdagen 2022/23:2386

av Yasmine Eriksson m.fl. (SD)

med anledning av skr. 2022/23:114 Strategisk exportkontroll 2022 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en ny utredning som ser över exportkontrollregelverket och bl.a. anpassar det till den förändrade säkerhetspolitiska situationen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av icke-spridningsövningar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av specialistkompetens vid Inspektionen för strategiska produkter (ISP) och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det försämrade säkerhetsläget under 2022 har avsevärt påverkat exporten av krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden. Det omfattande stödet till Ukraina som inkluderar elva utförseltillstånd rörande donationer av krigsmateriel från Sverige har varit avgörande i Sveriges stöd till Ukraina. ISP:s beviljande av sju utförseltillstånd som rör direktförsäljning av krigsmateriel från svensk försvarsindustri till Ukraina är en viktig del av det svenska stödet med förhoppning att det kan öka uppbyggnaden av det ukrainska försvaret både långsiktigt och omfattande.

Den 1 mars 2022 trädde ett system för efterkontroller i kraft, vilket är en viktig del i en effektiv exportkontroll. Verifikationsbesöken behöver nu komma igång så snabbt som möjligt. Sverigedemokraterna har varit pådrivande i både frågan om krigsmateriel till Ukraina och för införandet av efterkontroller. 2022 var året då Sverige för första

gången exporterade krigsmateriel till Israel. Detta är en viktig utveckling som stärker samarbetet mellan de ledande försvarsindustrinationerna i den demokratiska världen.

1 Ny utredning för att anpassa regelverket

Den senaste översynen av krigsmaterielregelverket genomfördes 2015 inom ramen för den parlamentariska utredningen skärpt kontroll av krigsmateriel (SOU 2015:72). Sedan dess har den säkerhetspolitiska situationen kraftigt ändrats och försämrats. För svensk del påverkar inte minst beslutet att ansöka om Natomedlemskap förutsättningarna för krigsmaterielexport. Flera remissinstanser, bl.a. Inspektionen för strategiska produkter och Utrikespolitiska institutet, lyfte detta behov i Natopropositionen (prop. 2022/23:74). Det handlar bl.a. om behovet av att kunna exportera krigsmateriel till stat i väpnad konflikt, där nuvarande praxis fortfarande föreskriver att så ej bör ske. Behovet av ökad krigsmaterielexport gör också att tillvägagångssätt gällande tillstånd för tillhandahållande och tillverkning behöver ses över så att det inte drabbar underleverantörer i samma utsträckning som i dag. Därutöver kan Sveriges hållning och regelverk behöva ändras på flera relaterade områden, och därför behöver en utredning snarast tillsättas som gör det möjligt att anpassa regelverket till den nya säkerhetspolitiska situationen och att Sverige är på väg att lämna sin militära alliansfrihet.

2 Icke-spridningsövningar

Sverige deltar som en part i FN:s säkerhetsrådsresolution 1540 om säkerhet mot spridning av massförstörelsevapen. Inom ramen för denna resolution finns det s.k. Proliferation Security Initiative (PSI). Detta initiativ är mycket lovt, och det genomförs både internationella och nationella övningar i syfte att kunna samordna olika myndigheter och stater så att man kan hantera upptäckt av massförstörelsevapen och/eller komponenter på eget eller internationellt territorium. I Sverige har sådana övningar genomförts mellan ansvariga myndigheter där bl.a. ISP deltagit. Tyvärr har denna fråga inte prioriterats under senare tid och få övningar har genomförts. Därför menar Sverigedemokraterna att en ökad uppmärksamhet bör ägnas åt PSI-frågor samt att fler övningar framför allt nationellt men också internationellt bör genomföras. De ansvariga myndigheterna bör ges i uppdrag att genomföra och delta i dessa övningar.

3 Kompetens inom strategisk exportkontroll

Sverigedemokraterna har tidigare tagit upp behovet för den kontrollerande myndigheten ISP att ha erforderlig specialistkompetens för att kunna lösa sin uppgift. Detta har för-
anletts av Riksrevisionens granskning av exportkontrollen av krigsmateriel (RiR 2017:2 s. 36) där Riksrevisionen skriver: "ISP har även uppgett att det är svårt att rekrytera medarbetare med kompetens inom exportkontrollområdet." En avgörande kompetens är de som besitter militär kompetens och har erfarenhet av att arbeta inom Försvarsmakten på strategisk nivå och göra säkerhetspolitiska bedömningar, exempelvis stabsofficerare och tekniska officerare. Vi menar att regeringen i sin skrivelse fortfarande inte i

tillräcklig utsträckning adresserar detta behov. Det är allvarligt att de kompetenser som behövs för exportkontroll kopplat till den materiel som exporteras urholkas. Därför behöver regeringen prioritera att denna kompetens finns hos ISP.

Yasmine Eriksson (SD)

Aron Emilsson (SD)

Markus Wiechel (SD)

Rasmus Giertz (SD)